

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ETKİNLİKLERDE KARŞILAŞILABİLECEK OLASI RİSKLER VE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN GÜVENLİK ÖNLEMLERİ

Özel gereksinimli bireyler için düzenlenen bazı etkinlikler olası riskler barındırabilir. Bu riskler, bireylerin bireysel özellikleri, duyuşal hassasiyetleri, iletişim becerileri ve davranışsal özellikleri doğrultusunda değişiklik gösterebilir. Bu nedenle, proje önerileri hazırlanırken ve etkinlikler planlanırken aşağıda belirtilen olası risklere ve güvenlik önlemlerine azami özen gösterilmesi gerekmektedir.

1. Duyusal Hassasiyetler Nedeniyle Riskli Durumlar

- **Yüksek sesli etkinlikler** (Gürültülü ortamlar, yüksek sesli şarkı, koro ve dans etkinlikleri): Özel gereksinimli bireyler duyuşal aşırı yüklenme yaşayabilir ve bu durum kaygı veya kaçma davranışını tetikleyebilir.
- **Kalabalık ortamlar** (Alışveriş merkezleri, konferans salonları, şenlikler): Özel gereksinimli bireyler sosyal ve duyuşal baskı nedeniyle stres ve tehlikeli kaçış davranışları gösterebilir.

2. Motor Koordinasyonu ve Güvenlik Riskleri

- **Yüzme etkinlikleri**: Özel gereksinimli bazı bireylerin suya karşı büyük ilgileri olabilir ancak yüzme becerileri eksikse boğulma riski doğabilir.
- **Bisiklet sürmek**: Özel gereksinimli bazı bireylerin denge problemleri veya trafik kurallarını anlamama gibi durumlar düşme ya da kaza riskini artırabilir.

3. Kaçma Eğiliminden Kaynaklanan Riskler

- **Açık alan etkinlikleri**: Özel gereksinimli bazı bireyler, kontrolsüz açık alanlarda tehlikeli bölgelere (trafik, su kaynakları) yönelebilir.
- **Doğa yürüyüşleri**: Özel gereksinimli bazı bireyler gözetimsiz bırakıldıklarında kaybolma riskleri yüksek olabilir.

4. Kendine veya Başkalarına Zarar Verme Riski

- **Kesici veya sivri aletlerle yapılan etkinlikler**: Özel gereksinimli bazı bireylerin dikkatsizlikleri ya da sahip olmadıkları bazı beceriler etkinlik (mutfak çalışmaları içerecek etkinlikler gibi) esnasında zarar görmelerine neden olabilir.
- **Fiziksel temas gerektiren sporlar**: Özel gereksinimli bireylerin fiziksel, gelişim ve/veya iletişim eksiklikleri etkinlik esnasında sakatlanmalara neden olabilir.

5. Duyusal Uyarılara Karşı Tepki Riski

- **Karanlık veya ışıklı ortamlar**: Bazı özel gereksinimli bireyler aşırı tepki gösterebilir, bu da kaygı veya panik yaratabilir.

- **Kimyasallara maruz kalma:** Laboratuvarlarda veya bazı sanat etkinliklerinde kullanılan kimyasallar, boyalar, yapıştırıcılar gibi maddeler alerjik reaksiyonlara veya kazara yutulmaya neden olabilir.

6. Ani Değişimlerden Kaynaklanan Riskler

- **Planlama yapılmadan katıldıkları etkinlikler:** Özel gereksinimli bazı bireylerin rutinlerinde meydana gelebilecek ani değişiklikler öfke nöbetlerine veya stresli tepkilere yol açabilir.

Olası Risklere Yönelik Alınması Gereken Temel Önlemler

Özel gereksinimli bireylerin bireysel özelliklerini ve hassasiyetlerini iyi tanıyınız.

- Olası risklere yönelik alan uzmanlarından destek alınız.(örneğin, özel eğitim öğretmeni, yüzme eğitmeni, fizyoterapist vb.).
- Gözetim ve güvenlik önlemleri alınız.
- Özel gereksinimli bireylerin tolerans düzeyini dikkate alarak düzenleyiniz ve uygulayınız.

Özel gereksinimli bireylerin güvenliği her zaman önceliklidir. Uygun önlemler alındığında birçok etkinlik özel gereksinimli bireyler için uyarlanabilir ve güvenli hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akemoğlu, Y. (2024). *Special education for individuals with intellectual disabilities*. In Handbook of Psychopathology in Intellectual Disability: Research, Practice, and Policy (pp. 381-393). Springer Nature.
- Bogdashina, O. (2016). *Sensory perceptual issues in autism and Asperger syndrome: Different sensory experiences, different perceptual worlds* (2nd ed.). Jessica Kingsley Publishers.
- Çetin, M. C., & Öz, H. (2014). Engelli bireylerin fiziksel aktiviteye katılım düzeyleri ve engelleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 43–55.
- Çiftçi, A., & Sucuoğlu, B. (2003). Kaynaştırma eğitimi alan çocukların sosyal kabul düzeylerinin incelenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 19–34.
- Kargas, N., Lopez, B., & Reddy, V. (2015). The relationship between auditory processing and restricted, repetitive behaviors in adults with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(3), 658–668. <https://doi.org/10.1007/s10803-014-2210-y>
- Köksal, D., & Mutlu, G. (2016). Türkiye’de engelliler için erişilebilirlik sorunları ve çözüm önerileri: Kamu binaları örneği. *Planlama*, 26(3), 93–104.
- Mitra, S. (2018). The capability approach and disability. *Journal of Disability Policy Studies*, 28(4), 183–192. <https://doi.org/10.1177/1044207317739402>
- Murphy, N. A., & Carbone, P. S. (2008). Promoting the participation of children with disabilities in sports, recreation, and physical activities. *Pediatrics*, 121(5), 1057–1061. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-0566>

Schertz, H. H., & Horn, K. (2021). Enhancing community safety for children with autism: Strategies and practical approaches. *Journal of Autism and Safety*, 12(3), 45–52.

World Health Organization (WHO). (2011). World report on disability. World Health Organization.